

1. Shrnutí

Podle výsledků posledního sčítání lidu, domů a bytů žilo **k 26. 3. 2021** v Pardubickém kraji 510 037 obvykle bydlících obyvatel, což je o 0,3 % méně než při cenzu v roce 2011. Ve stejném období vzrostl počet obydlených domů o 8,1 % na 113,3 tis. a obydlených bytů o 6,5 % na 209,1 tis. Pokračoval trend stárnutí populace, vzrostl podíl svobodných i domácností jednotlivců, klesá podíl rodinných domácností. Třetina zaměstnaných pracuje v průměru, podíl podnikatelů je v kraji podprůměrný, vyjíždějíci převažují nad dojíždějíci.

Sídelní struktura

Specifikem sídelní struktury Pardubického kraje je nadprůměrné zastoupení obyvatel žijících v menších obcích. Zatímco v Pardubickém kraji žilo podle výsledků posledního sčítání v obcích s méně než tisíci obyvateli 27,0 % obyvatelstva kraje (tj. druhá nejvyšší hodnota mezi kraji), na území celé České republiky žilo v této velikostní skupině obcí pouze 17,0 % obyvatel. Naopak ve městech s dvaceti tisíci a více obyvateli uvedlo obvyklý pobyt k 26. březnu 2021 pouze 22,1 % obyvatel kraje, což znamenalo druhý nejnižší podíl mezi kraji a zároveň hodnotu pod celostátním průměrem (ten činil 42,4 %).

Průměrný **počet obyvatel na jednu obec** kraje byl ve srovnání s celostátním průměrem nízký. Zatímco celorepublikově připadalo na jednu obec podle výsledků posledního cenzu v průměru 1 681,7 obyvatel, v Pardubickém kraji připadalo na jednu obec v průměru 1 130,9 obyvatel (tj. třetí nejnižší hodnota mezi kraji).

Obyvatelstvo

K 26. 3. 2021 mělo na území Pardubického kraje obvyklý pobyt 510,0 tis. osob (252,9 tis. mužů a 257,1 tis. žen). Obyvatelstvo kraje představuje necelých 5 % populace České republiky, v mezikrajském srovnání se Pardubický kraj **počtem obyvatel** řadí na 11. místo. Oproti předchozímu sčítání v roce 2011 se počet obyvatel kraje snížil o 1,6 tis. osob (tj. o 0,3 %), což byl nejmenší pokles mezi osmi kraji s populačním úbytkem.

Mezi sečtenými v kraji představovaly děti ve věku 0–14 let 16,2 %, osoby ve věku 15–64 let 62,7 % a senioři ve věku 65 let a více 21,1 %. Průměrný **věk** obyvatel dosáhl 42,9 let, přičemž o něco starší byly ženy s 44,4 lety než muži s 41,4 lety. Oproti minulému sčítání vzrostl průměrný věk obyvatel kraje o 1,9 roku. V mezikrajském srovnání bylo obyvatelstvo Pardubického kraje šesté nejmladší.

Data sčítání potvrdila pokračující změny ve struktuře obyvatel kraje podle **rodinného stavu**. Dlouhodobě roste podíl svobodných a rozvedených na úkor ženatých, resp. vdaných. Ze sečtených obyvatel ve věku 15 a více let v Pardubickém kraji bylo 30,3 % svobodných a 47,8 % ženatých a vdaných (3. nejvyšší podíl mezi kraji). Velké rozdíly mezi muži a ženami byly u svobodných, kterých bylo 35,9 % mezi muži a 24,9 % mezi ženami. Opačný nepoměr byl u ovdovělých, kteří byli zastoupeni mezi muži 3,1 % a mezi ženami 13,8 %.

Mezi 212,4 tis. **ženami** ve věku 15 a více let se zjištěným **počtem dětí** byly v Pardubickém kraji nejvíce zastoupeny ženy se dvěma dětmi (45,6% podíl byl mezi všemi kraji druhý nejvyšší). Přibližně pětina žen byla bezdětných, 15,9 % mělo jedno dítě (třetí nejnižší podíl v mezikrajském srovnání) a 18,1 % představovaly ženy se třemi a více dětmi (třetí nejvyšší podíl mezi kraji). Na 1 000 žen ve věku 15 a více let se zjištěným počtem dětí připadalo 1 670 dětí (třetí nejvyšší hodnota mezi kraji).

Podle dat sčítání 2021 tvořili 3,1 % obyvatel Pardubického kraje **cizinci** (při 4,7% průměru za ČR). Mezi nimi byly v populaci kraje nejvíce zastoupeny osoby se státním občanstvím Ukrajiny (5,5 tis.), Slovenska (3,3 tis.) a Vietnamu (1,5 tis.). Obyvatelé s cizím státním občanstvím ze zemí Evropské unie tvořili 1,1 % krajské populace, cizinci z ostatních evropských zemí představovali 1,3 % a občané ze zemí mimo Evropu 0,6 %.

Zodpovězení otázky na **národnost** bylo dobrovolné, bez vyplnění ji nechala třetina obyvatel kraje. K české, moravské a slezské národnosti se přihlásilo více než 90 % osob, které otázku národnosti zodpověděly. Z ostatních národností byla nejčastěji uvedena národnost slovenská (1,5% podíl) a ukrajinská (0,9% podíl).

Téměř 97 % (ze zjištěných hodnot) obyvatel kraje uvedlo jako svůj **mateřský jazyk** češtinu (samostatně nebo v kombinaci s dalším jazykem), moravský jazyk deklarovalo 0,1 % osob. Ze zahraničních mateřských jazyků byla nejčastěji udávána slovenština (1,5 %), druhým nejčastěji uváděným zahraničním jazykem byla ukrajinština (0,9 %).

V otázce na **náboženskou víru** deklarovalo 17,5 % z těch, kteří odpověď vyplnili, že jsou věřící a hlásí se k církvi, náboženské společnosti nebo směru, 11,9 % obyvatel kraje se přiřadilo k věřícím nehlásícím se k církvi nebo náboženské společnosti a 70,6 % osob uvedlo, že je bez náboženské víry. Vyplnění otázky na náboženskou víru bylo dobrovolné, nevyplněnou ji ponechalo 31,0 % obyvatel kraje.

Polovina obyvatel kraje (50,3 % při 50,4% republikovém průměru; vypočteno ze zjištěných hodnot) žila v době sčítání ve stejné obci jako v době narození (tzv. **rodáci**). Více než čtvrtina obyvatel kraje (27,0 %) deklarovala jako bydliště v době narození jinou obec kraje a 15,7 % pak jiný kraj.

V populaci kraje nadále vzrůstá zastoupení osob s vyššími stupni **vzdělání**. Při sčítání 2021 mělo z obyvatel 15letých a starších, u nichž bylo dosažené vzdělání zjištěno, alespoň střední vzdělání s maturitou nebo vyšší v Pardubickém kraji již 49,2 % (53,1 % v celé ČR). Nejpočetnější skupinu obyvatel z hlediska vzdělání tvořily osoby se středním vzděláním nebo vyučením bez maturity (36,9% podíl byl 3. nejvyšší mezi kraji). Vysokoškolské vzdělání mělo k datu sčítání 14,6 % obyvatel kraje (5. nejnižší podíl mezi kraji při 18,7% republikovém průměru).

Ekonomická aktivita obyvatelstva

Podle výsledků sčítání 2021 převažuje počet obyvatel patřících mezi **pracovní sílu** v kraji (52,5 %) nad počtem **osob zahrnutých mimo pracovní sílu** (47,5 %). Ve srovnání s předchozím cenzem vzrostl počet zaměstnaných osob (+14,0 %) a významně poklesl počet nezaměstnaných (-57,0 %). Mezi osobami zahrnutými mezi pracovní sílu převažují muži (55,0 %).

Míra zaměstnanosti je v kraji pátá nejvyšší v mezikrajském srovnání. Míra zaměstnanosti u mužů činí 67,9 %, u žen 53,3 %. V závislosti na věku vrcholí míra zaměstnanosti u mužů mezi 30. a 50. rokem života, u žen mezi 45. a 50. rokem. Podle dosaženého stupně vzdělání jsou v kraji v rámci pracovní síly nejčastěji zastoupeni absolventi se středním vzděláním včetně vyučených bez maturity s převahou mužů. Osoby s úplným vzděláním s maturitou jsou druhou nejpočetnější skupinou s vyšším podílem žen. Mezi vysokoškolsky vzdělanými osobami zahrnutými mezi pracovní sílu jsou četněji zastoupeny ženy.

V průmyslu pracuje třetina zaměstnaných z kraje, desetina je zaměstnána v **odvětví** velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel. Ženy jsou četněji zastoupeny v odvětví zdravotní a sociální péče, vzdělávání a pojišťovnictví. Muži jsou v početní převaze v oborech průmysl, stavebnictví, doprava a skladování a také zemědělství, lesnictví a rybářství. Mezi ostatními kraji je Pardubický kraj podílem zaměstnaných v primárním sektoru na třetí nejvyšší pozici, zaměstnaní v sekundárním sektoru zajistili kraji čtvrté nejvyšší pořadí. Podíl zaměstnaných v terciárním a kvartérním sektoru je ve srovnání krajů čtvrtý nejnižší.

Podle **postavení v zaměstnání** tvoří největší, a to čtyřpětinový, podíl zaměstnanci, druhá nejpočetnější skupina osob pracuje na vlastní účet (13,4 %) a jen procento zaujímají v kraji zaměstnavatelé. Ženy pracující v pozici zaměstnankyně tvoří o 10 procentních bodů větší podíl než muži. Muži častěji pracují na vlastní účet i v pozici zaměstnavatele. Porovnáním s předchozím cenzem vidíme v kraji výraznější úbytek podnikatelů než na úrovni republiky. V mezikrajském srovnání je podíl podnikatelů v Pardubickém kraji 5. nejnižší.

Téměř 120 tisíc **žen** bylo při sčítání 2021 v kraji zahrnuto mezi pracovní sílu a dalších 95,6 tisíce tvořilo skupinu osob mimo pracovní sílu. Výrazná převaha žen byla evidována v třídě zaměstnání úředníci, pracovníci ve službách a prodeji a specialisté. Nižší zastoupení žen vidíme mezi zaměstnanci v ozbrojených silách, řemeslníky, opraváři, obsluhou strojů a zařízení a montéry. Z hlediska **věkových skupin a počtu dětí** jsou ženy v kraji patřící mezi pracovní sílu do 40 let věku z 53 % bezdětné a ze 42 % mají 1 nebo 2 děti. Mezi 40. a 60. rokem má 58 % žen dvě děti a pouze 6 % žen je bezdětných.

Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a do školy

Z celkového počtu 255 984 osob v kraji, které k rozhodnému okamžiku Sčítání lidu 2021 patřili mezi zaměstnané (včetně pracujících žáků a studentů), bylo 176 387 **vyjíždějících do zaměstnání** (tj. 61 411 osob s místem pracoviště na jiné adrese v obci obvyklého pobytu a 114 976 osob vyjíždějících za prací z obce svého bydliště vč. do zahraničí). Vyjíždějící z obce bydliště se na celkovém počtu vyjíždějících do zaměstnání v Pardubickém kraji podíleli 65,2 %, což znamenalo hodnotu nad celorepublikovým průměrem (ten činil 57,7 %).

V rámci vyjíždky do zaměstnání **podle hlavního dopravního prostředku** evidujeme jako nejvíce využívaný dopravní prostředek k cestě do zaměstnání **osobní automobil**. Ten podle výsledků posledního cenzu využívalo 63,5 % ze všech osob, které v kraji vyjížděly za prací, respektive 60,2 % z osob, které vyjížděly za prací na území ČR (počítáno bez osob s nezjištěným dopravním prostředkem). Druhou nejčastěji využívanou variantou cesty do práce byla v kraji **cesta pěšky** (tj. taková, kde byla nejdelší část cesty absolvovaná bez použití dopravního prostředku). Tuto variantu mobility do práce volilo v kraji 12,6 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání, což rovněž znamenalo hodnotu nad celostátním průměrem (ten činil 10,4 %).

Dále se Pardubický kraj vyznačoval v mezikrajském srovnání nejvyšším podílem osob, které využívaly jako svůj hlavní dopravní prostředek k cestě do zaměstnání **jízdní kolo** a také vysokým podílem osob, které využívaly jako svůj hlavní dopravní prostředek k cestě do zaměstnání **vlak**. Zatímco jízdní kolo používalo k cestám do práce 8,6 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání v kraji (počítáno ze zjištěných hodnot), vlak využívalo 4,5 % z vyjíždějících do zaměstnání v kraji (tj. druhý nejvyšší podíl mezi kraji). Mezi všemi 206 správními obvody obcí s rozšířenou působností (vč. Prahy) se tento podíl pohyboval od 4,2 % po 20,8 %, přičemž ten nejvyšší patřil správnímu obvodu Česká Třebová.

Ve struktuře **vyjíždějících do školy** zjišťujeme v kraji nadprůměrný podíl studujících v jiné obci okresu – 28,8 % z celkového počtu 71 080 vyjíždějících do školy představuje třetí nejvyšší podíl mezi kraji. Stejně pořadí kraj zaujímá také v podílu vyjíždějících do jiného kraje (10,8 %). Zastoupení vyjíždějících za studiem do zahraničí (0,3 %) patřilo při posledním sčítání v kraji k nejnižším. V úhrnu mimo obec bydliště (ať již do jiné obce okresu bydliště, do jiného okresu kraje, do jiného kraje či do zahraničí) za studiem cestovalo 33 894 žáků a studentů a na všech vyjíždějících do školy se podíleli 47,7 %, což byla třetí nejvyšší hodnota za Středočeským krajem a Krajem Vysočina. Uvnitř kraje byl nejvyšší podíl vyjíždějících mimo obec v okrese Chrudim (52 %) a v rámci SO ORP na Přeloučsku (60 %).

Na celkovém počtu 47 907 **vyjíždějících do školy** se zjištěným **dopravním prostředkem** byli v kraji největší měrou zastoupeni cestující autobusem (kromě MHD) – 29,2% podíl představuje 5. nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání. S 26,3 % následovali žáci a studenti, kteří do své školy směřovali pěšky. Dalšími 19,0 % byli zastoupeni vyjíždějící do školy automobilem (s převahou na pozici spolucestujícího). Následovali cestující vlakem – jejich 14,1% podíl byl nejvyšší v mezikrajském srovnání. Podprůměrný byl naopak podíl žáků a studentů využívajících k cestě do školy MHD – 9,4 % představuje 2. nejnižší podíl po Kraji Vysočina. Pouze 1,5 % osob vyjíždělo do školy na kole, šlo však o 2. nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání po Olomouckém kraji.

Převaha počtu vyjíždějících nad dojíždějícími v kraji o 10 432 osob (8 393 pracujících a 2 039 studujících; hodnoceno na úrovni mezikrajské vyjíždky bez zohlednění vyjíždějících do zahraničí) představuje 6. největší záporné **saldo dojíždky** mezi kraji. Kladné saldo dojíždky (celkem i v podkategorii do zaměstnání) zaznamenáváme pouze v Hl. městě Praze a s odstupem v kraji Jihomoravském. Při samostatném pohledu na dojíždku do školy je patrné kladné saldo ještě v Olomouckém a Plzeňském kraji. Jediným okresem v Pardubickém kraji s kladným saldem dojíždky (stejně jako při minulém cenzu) byl okres Pardubice. Největší převaha vyjíždějících nad dojíždějícími do zaměstnání i školy byla (na úrovni SO ORP) charakteristická pro Chrudimsko, které bylo v případě vyjíždky za prací následováno Holickem a do školy Hlineckem.

Domácnosti

Ve **struktuře hospodařících domácností** v kraji i celé ČR dlouhodobě klesá zastoupení rodinných domácností ve prospěch domácností nerodinných. Nadále přitom v kraji zaznamenáváme nadprůměrný podíl úplných rodin

(především s ekonomicky závislými dětmi ve věku 0–25 let); podíl neúplných rodin i domácností jednotlivců naopak průměru ČR podle výsledků sčítání lidu nedosahuje. S tím souvisí i v průměru vyšší počet členů domácností v kraji oproti celé ČR. Na celkovém počtu 224 265 hospodařících domácností v kraji se v roce 2021 domácnosti tvořené jednou úplnou rodinou podílely 50,7 %, což byla druhá nejvyšší hodnota po Kraji Vysočina. Domácnosti tvořené jednou neúplnou rodinou byly v kraji na všech hospodařících domácnostech při posledním sčítání zastoupeny 10,2 % a to byl čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji.

Ve struktuře úplných rodin (se závislými dětmi i bez nich) je patrný ve srovnání s jinými typy domácností nadprůměrný podíl **bydlících** ve vlastním domě. Zjišťujeme také mnohem vyšší podíl domácností s osamělou matkou s dítětem (dětmi) žijících v nájemních/pronajatých bytech oproti neúplným rodinám osamělých otců (v nich je naopak výrazně vyšší zastoupení žijících ve vlastním domě).

Většina **úplných rodin** je tvořena **manželskými páry** – v roce 2021 v kraji ze 79,8 %, což je třetí nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání (s maximálním zastoupením v SO ORP Litomyšl a Polička, tedy v regionech s nejvyšším podílem věřících). Jednou pětinou se na úplných rodinách při posledním sčítání v kraji podílela **faktická manželství** neboli neformální soužití druha a družky. **Registrovaná či faktická partnerství osob stejného pohlaví** byla na úplných rodinách v kraji zastoupena 0,2 %. Většinový podíl v rámci **neúplných rodin** tvoří soužití osamělé **matky** s dítětem (dětmi), v roce 2021 v kraji 83,8 %; domácnosti osamělých **otců** s dítětem (dětmi) se na neúplných rodinách v kraji podílely 16,2 %.

Na jednu úplnou rodinu se závislými dětmi připadalo při posledním sčítání v kraji 1,72 dítěte, průměrný počet závislých dětí na jednu neúplnou rodinu s dětmi pak činil 1,48. V obou případech se jedná o jedny z nejvyšších počtů v mezikrajském srovnání. Z celkového počtu 83,0 tis. **závislých dětí v úplných rodinách** jich 75,8 % v roce 2021 v kraji žilo v sezdaných soužitích a 24,2 % v nesezdaných soužitích. Z celkového počtu 19,6 tis. **závislých dětí v neúplných rodinách** v kraji jich 87,2 % žilo s matkou a 12,8 % s otcem.

Pardubický kraj se dlouhodobě vyznačuje jedním z nejnižších podílů **domácností jednotlivců** na všech hospodařících domácnostech. V roce 2021 se s téměř 36 % řadil na čtvrtou nejnižší pozici v mezikrajském srovnání (k nejnižším patřil i podíl vícečlenných nerodinných domácností). Zatímco při minulém cenzu měly ve struktuře domácností jednotlivců v kraji jednoznačnou převahu ovdovělé ženy, v roce 2021 je početně převýšili svobodní muži. Celkově oproti minulému sčítání vzrostl počet domácností jednotlivců o 18 tis. osob na 80,6 tis. Samostatně v bytě žilo 84 % domácností jednotlivců v kraji, ve srovnání se strukturou všech hospodařících domácností s nadprůměrným zastoupením bydlících v bytových domech, resp. nájemních bytech.

Domy a byty

K rozhodnému okamžiku Sčítání lidu 2021 bylo v Pardubickém kraji sečteno celkem 137 176 domů, z toho 82,6 % tvořily obydlené domy. Oproti předchozímu sčítání, které proběhlo v roce 2011, se **počet domů** v kraji zvýšil o 6,7 %. Nárůst počtu domů evidujeme ve všech okresech kraje (pohyboval se od 4,8 % na Svitavsku po 10,6 % na Pardubicku). Obydleno bylo podle výsledků posledního cenzu 113 293 domů, z toho většina patřila mezi rodinné domy (90,4 %). Bytové domy se na všech obydlených domech v kraji podílely pouze 7,8 %, ostatní budovy tvořily 1,8 %.

Téměř čtvrtina z celkového počtu obydlených domů v kraji (23,3 %) spadala **obdobím výstavby nebo rekonstrukce** do let 2001 až 2020 (počítáno ze zjištěných hodnot). V tomto období se výstavba v kraji soustředila zejména do správního obvodu obce s rozšířenou působností Pardubice a do obcí, které patřily sousedním správním obvodům a zároveň ležely poblíž krajského města.

Podle materiálu nosných zdí byly mezi obydlenými domy s byty nejčastěji zastoupeny domy vybudované z kamene, cihel, tvárníc nebo jejich vzájemných kombinací (v kraji 91,5 %, celorepublikově 88,0 %). Zatímco mezi všemi obydlenými bytovými domy v kraji tvořily domy vybudované z výše uvedeného materiálu pouze 76,0 % (celorepublikově 64,4 %), mezi obydlenými rodinnými domy v kraji byly zastoupeny 93,0 % (celorepublikově 91,0 %). Hojně využívaným materiálem nosných zdí jsou u bytových domů také stěnové panely.

V Pardubickém kraji z nich bylo postaveno 21,8 % ze všech obydlých bytových domů, což znamenalo nejen hodnotu pod celostátním průměrem (ten činil 32,4 %), ale také nejnižší hodnotu mezi kraji.

Počet **obydlených bytů** v kraji se od minulého sčítání v roce 2011 zvýšil o 6,5 %. Oživení bytové výstavby se týkalo převážně bytů v rodinných domech, které v období výstavby po roce 2011 tvoří 76,3 % všech nových bytů v kraji. Z pohledu **právního důvodu užívání bytu** vzrostl v porovnání s předchozím cenzen podíl bytů ve vlastním domě a v osobním vlastnictví na úkor bytů družstevních a nájemních nebo pronajatých. Největší podíl na úrovni kraje náleží bytům ve vlastním domě, které tvoří 48,3 % obydlých bytů v kraji.

Modernizace bytového fondu a nová výstavba domů vede ke zkvalitnění **technické vybavenosti bytů** v kraji. Vodovodem je vybaveno 99,6 % bytů, plyn je zaveden do 69,4 % bytů, připojení na kanalizaci má 71,7 % bytů. Třetí nejvyšší podíl bytů v mezikrajském srovnání má připojení na vlastní čističku odpadních vod. Celková **plocha bytu** na 1 osobu se pohybuje od 43,1 m² v rodinných domech po 31,3 m² v domech bytových. V přepočtu na 1 obydlý byt připadá v průměru v rodinných domech 115,0 m² a v domech bytových 63,9 m², což jsou pátá nejnižší a sedmá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání.

Dlouhodobý vývoj

V **posledním čtyřicetiletém období** byl v kraji zaznamenán populační přírůstek mezi sčítáními 2001 a 2011 (o 0,7 % při dvouprocentním nárůstu v celé ČR). Ve stejném období se v dlouhodobém pohledu v kraji nejvíce rozrostl domovní i bytový fond (8,5% nárůst počtu obydlých domů o dva procentní body za celorepublikovým přírůstkem; v případě obydlých bytů byl 7,3% přírůstek v kraji mezi roky 2001 a 2011 téměř shodný s republikovým). Také v následujícím desetiletém období byl zaznamenán zřetelný přírůstek počtu obydlých domů i bytů (v kraji nepatrně nižší než v předchozí dekádě). Procentní přírůstek počtu obydlých domů (o 8,1 %) i obydlých bytů (o 6,5 %) ve srovnání s rokem 2011 řadil Pardubický kraj doprostřed mezikrajského žebříčku.

Výsledky sčítání potvrzují pokračující **stárnutí populace**. Ještě v roce 1980 se děti mladší 15 let na obyvatelstvu kraje podílely téměř jednou čtvrtinou, do roku 2011 se jejich podíl snížil na necelých 15 %, mírný nárůst (na 16 %) byl pak patrný do roku 2021. Při sčítání v roce 2011 byl již v kraji i celé ČR zaznamenán vyšší počet seniorů než dětí ve věku 0 až 14 let, v roce 2021 senioři tvořili 21 % krajské populace. Od sčítání v roce 1980 se průměrný věk žijících obyvatel v kraji zvýšil o 7,7 roku na 42,9 let.

Zřetelné změny jsou patrné ve struktuře obyvatelstva z hlediska **rodinného stavu**. V roce 1991 tvořili svobodní pětinu obyvatelstva ve věku 15 a více let v kraji i ČR, do roku 2021 vzrostl v kraji tento podíl na 30 %; zároveň se zvýšilo i zastoupení rozvedených z 5 % na 13 %. Naopak podíl ženatých/vdaných klesl ve stejném období ze 65 % na 48 %. Mírně se snížil i podíl ovdovělých – z jedné desetiny na 8,5 %.

Z dat sčítání lidu, domů a bytů je patrný jednoznačný trend rostoucí úrovně **vzdělanosti**. Trvale klesá podíl osob se základním vzděláním vč. neukončeného a bez vzdělání (v kraji mezi lety 1980 a 2021 o 32,1 procentního bodu na 13,9 %). Naopak dlouhodobě roste zastoupení obyvatel s úplným středním vzděláním (s maturitou) vč. nástavbového a vyššího odborného (v kraji za posledních čtyřicet let o 18,2 procentního bodu na 34,6 %) i osob s vysokoškolským vzděláním (o 11,0 p. b. na 14,6 %). Středoškoláci bez maturity (vč. vyučených) se na populaci kraje největší měrou podíleli při sčítání v roce 2001 (41,2 %), následoval mírný pokles (na 36,9 % v roce 2021).

Zřetelné změny jsou patrné ve struktuře domovního fondu z hlediska **vlastnictví domu** projevující se neustále klesajícím podílem obecních (státních) domů (v kraji z jedné desetiny v roce 1980 na necelá dvě procenta v roce 2021) i domů ve vlastnictví bytových družstev (z 2,3 % před čtyřiceti lety na 0,4 % v roce 2021). Na druhé straně sledujeme růst podílu domů ve vlastnictví fyzické osoby (v kraji z 86 % v roce 1980 na 90 % při sčítání v roce 2021). Z hlediska **právního důvodu užívání bytu** došlo k výraznému nárůstu počtu bytů v osobním vlastnictví, a to zejména mezi sčítáními v letech 1991 a 2001, kdy se jejich počet v kraji zvýšil téměř patnáctinásobně (více násobně než v celé ČR). Početní úbytek naopak zaznamenávají nájemní a družstevní byty.